

T. XV (2012) Z. 1 (29)
ISSN 1509-1074

**ROCZNIK
HISTORII PRASY POLSKIEJ**
DOI: 10.2478/v10272-012-0005-y

Muszyna's Almanac:
Twenty years of a borderland
regional periodical

**„Almanach Muszyny”
— regionalne pismo
pogranicza***

Katedra Dziennikarstwa
i Komunikacji Społecznej
Małopolska Wyższa Szkoła im. J. Dietla
ul. Chmielowskiego 6
PL 31-067 Kraków

**Bolesław
FARON**

KEY WORDS
Polish local press, Polish regional periodicals,
Polish-Slovak cross-border relations, Muszyna

SŁOWA KLUCZOWE
Muszyna, lokalny periodyk,
almanach, animacja

ABSTRACT
Published since 1991, *Muszyna's Almanac*
is a regional yearbook of the Polish-Slovak
borderland, which has successfully animated
local social and cultural life.

ABSTRAKT
„Almanach Muszyny” jest wydawanym
od r. 1991 regionalnym rocznikiem pogranicza
polsko-słowackiego, z powodzeniem
animującym lokalne życie społeczno-kulturalne.

* Fragment większej całości.

Streszczenie

Artykuł zawiera zwięzłą charakterystykę regionalnego rocznika pogranicza polsko-słowackiego, jakim jest wydawany od 1991 roku „Almanach Muszyny”. Autor omawia okoliczności powstania periodyku, przypomina inicjatorkę przedsięwzięcia Bożenę Mściwujewską-Kruk, charakteryzuje skład Rady Programowej, stałych współpracowników, program i etapy rozwoju pisma, inicjatywy społeczne, źródła finansowania, kwestie kolportażu. Ze skromnego lokalnego periodyku „Almanach Muszyny” przerodził się w poważny periodyk regionalny, a poprzez działania na rzecz środowiska wręcz w instytucję animującą życie społeczne i kulturalne.

Zamiast wstępu

Miasteczko w Karpatach

... Na jednym jego końcu Jan Chrzciciel chudziutki nie chce łakomstwem zgrzeszyć,
więc tłuste kury z swej kaplicy wygania, aż trzepoczą nad miasteczkiem.
Naprzeciw św. Florian, pod nosa czerwonym żaglem
ma jak półksiężyc złotą łódkę wąsów, i od ognia tulipanów jest odgradzony płoteczkiem.

Uliczki kot przeskakuje z jednej rynny na drugą,
maleńkiemu świątkowi ciernie ptaki wyciągają z pięty
i fura ze zbożem, bez koni, z dyszlem jak z laską na ramieniu,
jak dziad wygląda kudłaty, a obok pies leży, w kurzu wyciągnięty.

Na szubienicy daszku piekarniczego wozu, co jedzie aby – aby,
woźnica schylił głowę, powieszony na drzemce,
i ku brązowej kopułce cerkiewki, myśląc, że to orzech,
chmury zachodu, rude wiewiórzyce, zza jodeł się wychylają poruszone wielce.

A gdy nocą burza o byle świerk opiera, chcąc go zedrzyć, błyskawic srebrny kaganiec,
wtedy na ciemne, szumiące deszczem góry otwieramy okno
i śni się nam niedźwiedz, co objąwszy konia białogrzywego za szyję,
wolno puszcza słoneczną jedzie i jak dziecko śni słodko.

Nie jest to typowe rozpoczęcie tekstu prasoznawczego na temat „Almanachu Muszyny”. Wiersz Jerzego Harasymowicza *Miasteczko w Karpatach* przytoczyłem z dwu co najmniej powodów:

- po pierwsze — w moim przekonaniu — znakomicie oddaje on atmosferę tego miejsca, które jeszcze dzisiaj — mimo przemian cywilizacyjnych — zachowało znamiona dawnego miasteczka galicyjskiego,
- po wtóre — na łamach rocznika sporo miejsca poświęca się literaturze, a zwłaszcza poezji, a Harasymowicz jest bardem tego miasta, twórcą grupy poetyckiej „Muszyna”; w piśmie drukuje się jego teksty, Adam Ziemanin zaś, drugi, ważny piewca miasteczka nad Popradem, omawia dość szczegółowo związek poety z tą ziemią¹.

¹ „Almanach Muszyny” 2000.

1. Okoliczności powstania. Redakcja

Pierwszy zeszyt „Almanachu Muszyny” ukazał się w roku 1991. Wnosić zatem należy, że pomysł wydawania pisma urodził się tuż po przemianach ustrojowych po roku 1989 na fali licznych wówczas lokalnych inicjatyw społecznych. Inicjatorką i — jak dotąd — jedyną redaktorką przez dwadzieścia lat funkcjonowania rocznika jest Bożena Mściwujewska-Kruk, wnuczka zasłużonego dla Muszyny dra Seweryna Mściwujewskiego. Redakcja mieści się zresztą w Willi „Wanda”, przy ul. Piłsudskiego 56, która ongiś należała do popularnego w tej okolicy lekarza kolejowego i zdrojowego (pracował tu w latach 1912–1944), a która po powojennych perypetiach wróciła do rodziny. Po lekturze kolejnych roczników „Almanachu” mogę stwierdzić, że duch dra Mściwujewskiego czuwa nad tym zamierzeniem i jest ono jakby realizacją nienapisanego przez niego testamentu. Bożena Mściwujewska-Kruk jest absolwentką Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, byłym pracownikiem naukowym tej uczelni. Teraz w domu rodzinnym, we wspomnianej willi „Wanda” prowadzi działalność gospodarczą w zakresie małej gastronomii. Jako redaktorka rocznika zajmuje się przede wszystkim współpracą z autorami, szatą graficzną, składem i korektą, nadto redaguje stronę internetową www.almanachmuszyny.pl². W rejestrze sądowym w Nowym Sączu jako wydawca figurowało najpierw Towarzystwo Miłośników Ziemi Muszyńskiej, które jednak nigdy z własnych środków nie zasiłowało wydania „Almanachu Muszyny”, ponadto inicjatywy „Almanachu Muszyny” wykroczyły znacznie poza ramy programowe TMZM, dlatego konieczne okazało się powołanie Stowarzyszenia Przyjaciół Almanachu Muszyny, które przejęło rolę wydawcy pisma.

2. Rada Programowa

Do roku 1995 w stopce redakcyjnej pisma występuje tylko Bożena Mściwujewska-Kruk jako wydawca i redaktorka. Dopiero od 1996 roku wprowadzono Radę Programową, w której skład weszli Łucja Bukowska, Witt Kmietowicz, Ryszard Kruk, Adam Mazur, Magdalena Małecka-Myślik, Bożena Mściwujewska-Kruk, Barbara Rucka, od 2006 został dokooptowany Kazimierz Przyboś, obecnie jej przewodniczący.

² Bożenie Mściwujewskiej-Kruk i Ryszardowi Krukowi serdecznie dziękuję za pomoc w gromadzeniu materiałów do tego tekstu oraz za udostępnienie prawie wszystkich roczników „Almanachu Muszyny”.

Kim są członkowie Rady Programowej, jakie własne doświadczenia wnoszą do zespołu?:

Kazimierz Przyboś (przewodniczący), prof. dr hab., jest historykiem w Instytucie Historii UJ. W latach 1995–2009 kierował Zakładem Historii Polski Nowożytnej. Obecnie na emeryturze. Zajmuje się dziejami polskiego parlamentaryzmu, ideologią i szlachecką myślą polityczną. Wydawca źródeł historycznych. Mieszka w Krakowie i Muszynie.

Lucja Bukowska była wieloletnią kierowniczką Gminnej Biblioteki Publicznej w Muszynie, animatorką wielu wydarzeń kulturalnych. Obecnie na emeryturze.

Witt Kmiotowicz przez wiele lat pracował jako nauczyciel matematyki, potomek muzyńskiego rodu, bratanek Franciszka (Franka) Kmiotowicza, pasjonuje się historią regionu.

Ryszard Kruk jest absolwentem prawa UJ. Pracuje w polsko-amerykańskiej instytucji finansowej. Kolekcjoner i redaktor strony internetowej www.kolekcjonerstwo.pl. Organizuje wystawy własnych zbiorów, m.in. Krynica, Muszyna, Żegiestów na dawnej pocztówce. Odpowiada za gromadzenie środków na wydawanie „Almanachu Muszyny”, prezes Stowarzyszenia Przyjaciół Almanachu Muszyny.

Adam Mazur jest prezesem Towarzystwa Miłośników Ziemi Muszyńskiej, działaczem PTTK i wieloletnim radnym powiatowym.

Magdalena Małecka-Myślik skończyła Akademię Muzyczną w Krakowie; pianistka i muzykolog, nauczycielka w szkole muzycznej w Krynicy. W latach 2001–2009 była sekretarzem Komitetu Stypendialnego ds. stypendiów muzycznych. Wielokrotnie prowadziła koncerty konkursowe i noworoczne stypendystów „Almanachu Muszyny”.

Barbara Rucka pracuje jako kustosz Muzeum Państwa Muszyńskiego w Muszynie, działa w PTTK w Krynicy.

Jak z tego skrótowego przeglądu podstawowych zainteresowań członków Rady Programowej widać, jest to zespół kompetentny, o zróżnicowanych zainteresowaniach i działaniach: od pracownika nauki, przez wybitnego kolekcjonera, nauczycieli, pracowników biblioteki i muzeum. Łączy ich wszystkich pasja historyczna, umiłowanie „małej ojczyzny”, terytorium Państwa Muszyńskiego, ambicja rekonstruowania jego przeszłości i rejestrowania współczesności. Wszyscy są autorami wielu artykułów, wspomnień i notatek w roczniku.

3. Stali współpracownicy

W ciągu dwudziestu lat funkcjonowania pisma opublikowało w nim artykuły ok. trzystu autorów. Na potrzeby tego artykułu przypomnę tylko sylwetki stałych

współpracowników, a więc **Maciej Bilik**, dr farmacji, interesuje się historią aptek ziemi muszyńskiej; dziejami farmacji i służb sanitarnych; **Wojciech Dąbrowski** — emerytowany nauczyciel matematyki, działacz harcerski, dziennikarz współpracujący z lokalnymi pismami warszawskimi; **Juliusz Jarończyk**, prezes krynickiego Towarzystwa Fotograficznego; **Witold Kaliński** — polonista, były dyrektor liceów warszawskiego (Reja, Rejtana), sołtys Wierchomli, przewodniczący Komitetu Stypendialnego ds. stypendiów socjalno-naukowych; **Bogdan Karski** — emerytowany bankowiec, wielbiciel i znawca sztuki nieprofesjonalnej; koneser dzieł Niki-fora, mieszka w Konstancinie pod Warszawą i w Krynicy; **Gabriela Malastová** — nauczycielka języka słowackiego i francuskiego, mieszka w Starej Lubowli, jest sekretarzem Fundacji AMOS, współpracującej z „Almanachem Muszyny” i Funduszem Stypendialnym; **Małgorzata K. Przyboś** — absolwentka UJ, nauczycielka historii, interesuje się sztuką, archiwistyką; **Aleksandra Wolowiec** — wieloletnia działaczka i skarbnik Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Muszyńskiej, b. skarbnik Funduszu Stypendialnego „Almanachu Muszyny”; **Leszek Zakrzewski** — inżynier informatyk, prezes sądeckiego oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego, znawca regionu i historii kolei polskich; **Beata Zacny** — krakowianka ze znanego muszyńskiego rodu Buszków, bywa w rodzinnym domu w Muszynie i bierze udział w życiu lokalnym.

Nadto z „Almanachem Muszyny” współpracują: **Leszek Hońdo** — dr hab., pracownik naukowy w Katedrze Judaistyki UJ; specjalizuje się w dziejach Żydów polskich; **Renata Kopacz** — pracownica Miejskiej Biblioteki Publicznej w Muszynie; **Jarosław Stolarski**, dr hab., pracownik naukowy PAN, paleobiolog; **Maciej Śliwa** — inżynier, mieszka w Krakowie; wywodzi się z krynickiego rodu Śliwów, pasjonat historii, zwłaszcza konfederacji barskiej; **Adam Ziemianin** — poeta rodem z Muszyny, związany z Wolną Grupą Bukowina i Starym Dobrym Małżeństwem, członek grupy literackiej Tylicz, autor wielu tomików poezji, uprawia także prozę; **Rafał Żebrowski** — dr historii, absolwent KUL, od lat pracuje w Żydowskim Instytucie Historycznym, autor m.in. *Polskiego Słownika Judaistycznego*.

4. Program i etapy rozwoju pisma

Redakcja „Almanachu Muszyny” nie opublikowała specjalnego manifestu programowego, ani jakiegś wyraźnej deklaracji ideowej. Niemniej z wypowiedzi redaktorki, poprzedzających każdy zeszyt, z zawartości treściowej wydanych dotąd dwudziestu roczników, z podtytułu „Almanachu”, który brzmi „czyli co każdy wczasowicz, kuracjusz, gość i przyjaciel Muszyny wiedzieć powinien” można taki program zrekonstruować.

W *Słowie do Czytelnika* w pierwszym „Almanachu” Bożena Mściwujewska-Kruk pisała:

Muszyna ma wielu przyjaciół w Polsce i na świecie. Dowodem tego liczne wizyty gości, kuracjuszy, turystów i wczasowiczów. Wszystkich Muszyna wita i obdarza tym, co ma najcenniejszego: łagodnym i słonecznym klimatem, pięknymi lasami, wspaniałymi trasami wycieczkowymi, bogactwem wód mineralnych i gościnnością jej mieszkańców. Do przyjaciół Muszyny kierujemy niniejszy „Almanach Muszyny 1991”. Pragniemy, aby stał się wydawnictwem cyklicznym, każdego roku witającym gości Muszyny, towarzyszącym im w wędrówkach po jej urokliwych okolicach i zakątkach³.

Na koniec tego tekstu przywołuje autorka nazwisko dra Seweryna Mściwujewskiego, który w okresie międzywojennym przyczynił się do rozkwitu uzdrowiskowej funkcji Muszyny. A więc program raczej skromny, „Almanach” został tutaj wykreowany jako informator i przewodnik dla przyjezdnych. Takie były dwa pierwsze roczniki, w których poza szkicami z przeszłości miasta znalazły się typowe teksty dla przewodników turystycznych. Ale apetyt rośnie w miarę jedzenia. Toteż ta sama autorka po czternastu latach wydawania rocznika napisze w „Almanachu Sądeckim”:

Program pisma, czyli przybliżanie historii miasta i okolic, prezentowanie zabytków architektury świeckiej i sakralnej, walorów krajoznawczych i balneologicznych oraz losów ludzi, pokazywanych na podstawie ich unikalnych wspomnień, rozszerzył się znacznie przez 14 lat. Zdarza nam się wykraczać poza granice tzw. „państwa muszyńskiego”, ponadto pojawia się wiele nowych wyzwań, które wypada podjąć, jak choćby odnalezienie starych dokumentów. Zajmujemy się sprawami ważnymi dla miasta, poprzez inicjatywy programowe, lokując się w centrum życia naszej małej ojczyzny, jednocześnie trzymamy się z dala od lokalnych swarów⁴.

Wyznanie ważne, gdyż tym razem już bardziej precyzyjnie określa program „Almanachu Muszyny”, a więc nie tylko przewodnik po urokliwych trasach turystycznych, informator o mieście i okolicy, a pismo o znacznie poważniejszych zadaniach, wśród których znajduje się miejsce i na historię miasta, i regionu, i na prezentowanie zabytków architektury, walorów uzdrowiskowych, sylwetek ludzi na podstawie osobistych wspomnień, spraw ważnych dla Muszyny. Nowym istotnym akcentem w kolejnych rocznikach jest podjęcie problematyki kontaktów ze Słowacją, ze Spiszem.

W dotychczasowej historii „Almanachu Muszyny” wyróżnić można trzy okresy: — pierwszy — 1991–1995. Nazwać go można wstępnym, w którym kształtuje się profil pisma. Ma ono wtedy raczej charakter lokalny, podejmujący tema-

³ „Almanach Muszyny” 1991, s. 3.

⁴ B. Mściwujewska-Kruk, *Problematyka pogranicza gór i kultur na łamach „Almanachu Muszyny”*, „Almanach Sądecki” R. XIV, nr 1/2 (50/51), s. 117.

ty Muszyny i najbliższej okolicy. Od 1993 pojawia się tematyka spiska. Szata redakcyjna raczej skromna, poza okładką — czarno-białe ilustracje, format 24x16,5 cm (pozostał niezmienny). Na karcie redakcyjnej lakoniczna informacja: „Rocznik Almanach Muszyny [rok], wydanie I pod patronem Towarzystwa Miłośników Ziemi Muszyńskiej. Muszyna, ul. Piłsudskiego 56, oprac. redakcyjne Bożena Mściwujewska-Kruk, nakład 2000 egz.; skład i druk ABRISS Warszawa, tel. 42-16-70, druk okładki AZ Warszawa”. Od 1995 kolorowa wkładka fotograficzna,

- drugi — 1996–1998. W tym okresie pismo wyraźnie nabiera rozmachu. Od roku 1996 wprowadzono ISSN 1234-6276. Udoskonalono stronę redakcyjną pisma: teraz nazwiska autorów tekstów pojawiają się przed tytułami artykułów. W poprzednim okresie figurowały na końcu z dopiskiem „opracował(a)”, wprowadzono spacje, kontynuuje się zapoczątkowane w 1995 kolorowe wkładki. Pismo z roku na rok zwiększa swoją objętość (1991 — 40 stron, 1992 — 60, 1993 — 68, 1994 — 88, 1995 — 83, 1996 — 92, 1997 — 112, 1998 — 127). Na karcie redakcyjnej pojawiają się nowe informacje, a mianowicie: pod czyim patronatem ukazuje się rocznik, kto jest wydawcą, autorem opracowania redakcyjnego, adres redakcji; drukuje się skład Rady Redakcyjnej, informację o dotychczasowych numerach, o miejscach, gdzie można znaleźć egzemplarze archiwalne i inne wiadomości dotyczące redagowania pisma. „Almanach Muszyny” z roku 1996 zawiera wykaz autorów, którzy publikowali w latach 1991–1996. Systematycznie zmienia się poziom artykułów, zwłaszcza historycznych. Dzieje się tak zapewne za sprawą autorów — pracowników nauki z UJ i PAN (Przyboś, Trajdos i inni), coraz częściej pojawiają się informacje o źródłach oraz bibliografia. Rozszerza się też zakres potencjalnych czytelników; pismo jest kierowane również do mieszkańców Muszyny i okolicznych miejscowości;
- trzeci — 1999–2010. W tym czasie pismo wyraźnie rozszerza zakres środowiskowego oddziaływania. W willi „Wanda” organizuje się coroczne spotkania Przyjaciół „Almanachu Muszyny” (pierwsze oficjalne odnotowane w roczniku z Adamem Ziemiąninem jako gościem honorowym). W roku 1999 po raz pierwszy poinformowano o nowej inicjatywie, a mianowicie o powołaniu Funduszu Stypendialnego „Almanachu Muszyny”.

Fundusz ustanowiony został przez Przyjaciół „Almanachu Muszyny” i przeznaczony jest na stypendia dla szczególnie uzdolnionej młodzieży, uczęszczającej do Liceum Ogólnokształcącego w Muszynie. Stypendium może być wykorzystane na następujące cele:

- opłata za dodatkowe zajęcia mające na celu doskonalenie umiejętności (nauka języka obcego, obsługa sprzętu komputerowego),
- zakup książek i innych pomocy naukowych,
- finansowanie — jeśli zajdzie po temu potrzeba — zakupu żywienia, odzieży oraz opieki lekarskiej.

Na Fundusz składają się wpłaty Przyjaciół „Almanachu Muszyny”, osób fizycznych i prawnych, zarówno z kraju, jak i z zagranicy oraz wpływy ze sprzedaży rocznika „Almanach Muszyny”⁵.

W kolejnych rocznikach informuje się szczegółowo o darczyńcach, o laureatach, ich osiągnięciach (koncertach w przypadku stypendiów artystycznych). Skład Komitetu Stypendialnego przedstawia się następująco: Witold Kaliński, Grzegorz Gołyźniak, Janina Kumorek, Krystyna Murzyn, Małgorzata Przyboś, Andrzej Tokarczyk, Adam Ziemianin. Z czasem urodzi się inicjatywa stypendiów artystycznych. Oto skład komitetu: Zbigniew Bujarski, Wojciech Dąbrowski, Mieczysław Smyda, Jules Mandel (USA). Fundusz Stypendialny rozrósł się w ciągu 12 lat od jednego stypendium do dwudziestu kilku rocznie. Współpracuje z Fundacją Batorego, z Fundacją Edukacyjną Przedsiębiorczości w Łodzi, ze Stowarzyszeniem AMOS w Starej Lubowli. W dwunastu edycjach programu stypendialnego przyznanych zostało około dwustu pięćdziesięciu stypendiów, łącznie na kwotę prawie trzystu tysięcy złotych.

W trzecim okresie rozwoju pisma wyraźnie wzrasta jego objętość: 1999 — 192 strony, 2000 — 240, 2001 — 208, 2002 — 216, 2003 — 216, 2004 — 272, 2005 — 272, 2006 — 288, 2007 — 304, 2008 — 312, 2009 — 360, 2010 — 432. Skale ewolucji w sensie objętości najlepiej ilustruje fakt, że pierwszy rocznik liczył 40 stron, a ostatni omawiany 432, a więc wzrost ponaddziesięciokrotny. Wymagało to zmiany sklejania na grzbietowe, które w tej sytuacji stało się koniecznością. Pojawiają się w tym okresie także nowe pomysły redakcyjne, m.in. druk artykułów autorów ze Słowacji w ich oryginalnym języku, bez tłumaczenia, czasem tylko z krótkim streszczeniem w języku polskim, kolorowe wkładki, reportaże fotograficzne.

5. Inne inicjatywy społeczne „Almanachu Muszyny”

W toku charakteryzowania trzeciego okresu rozwoju rocznika wymieniałem dwie, a mianowicie coroczne lipcowe Spotkania Przyjaciół „Almanachu Muszyny” oraz fundusze stypendialne: stypendia naukowo-socjalne oraz stypendia artystyczne. Pomysłowość redakcji nie ogranicza się jednak do tych przedsięwzięć. Bez szerzego omawiania wymienię jeszcze kolejne:

⁵ „Almanach Muszyny” 1999, s. 190.

Konkurs fotograficzny na detal architektoniczny Muszyny, Krynicy, Żegiestowa i innych miejscowości. Zbiory tych fotografii stanowią ważną dokumentację zagrożonych zniszczeniem starych detali. Co roku nagrodzone prace prezentowane są na wystawach w Galerii w Pijalni Głównej w Krynicy. Została utworzona elektroniczna dokumentacja nagrodzonych prac.

Klub Wyszehradzki. W latach 2000–2006 „Almanach Muszyny” zainicjował i wspierał działalność Młodzieżowych Klubów Wyszehradzkich z liceów w Muszynie, Starej Lubowli, Vsetinie w Czechach i Nyiregyhazie na Węgrzech. Program zyskał wsparcie Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego. Z inicjatywy młodzieży nowy most na przejściu granicznym Leluchów-Cirč otrzymał nazwę Mostu Wyszehradzkiego.

Wystawy. Redakcja gromadzi liczne materiały, wśród nich rezultaty pasji kolekcjonerskiej Ryszarda Kruka — zbiory dawnych pocztówek z Krynicy, Muszyny i Żegiestowa. Ich ekspozycje miały miejsce w Warszawie, Muszynie, Krakowie, Nowym Sączu, Krynicy i Starej Lubowli.

Nagroda Szczęsnego Morawskiego. Ta stosunkowo młoda inicjatywa przeznaczona jest dla najlepszej książki na temat Sądecczyzny. Odbyły się dotąd trzy edycje konkursu. Redakcja współpracuje w tym zakresie z „Rocznikiem Sądeckim” i „Almanachem Sądeckim” oraz Muzeum Okręgowym w Nowym Sączu i Oddziałem PTH w Nowym Sączu.

Forum Prasy Sądeckiej. Najnowszym przedsięwzięciem, bo zainauguowanym w roku 2010, jest Forum Prasy Sądeckiej. Odbywa się ono w Miasteczku Galicyjskim na początku lipca.

Strona w Internecie. Na stronie www.almanachmuszyny.pl zamieszczone są katalogi osobowe i rzeczowe, opracowane przez Łucję Bukowską oraz — w formie PDF — archiwalne roczniki. Wspólnie z Renatą Kopacz z Biblioteki Publicznej w Muszynie redaguje się kalendarium *Co, gdzie, kiedy?* (informacje o wydarzeniach kulturalnych i społecznych w regionie).

Współpraca ze Słowakami. Oprócz coraz liczniejszych publikacji w „Almanachu” autorów słowackich można wskazać kilka innych form stałej współpracy, jak udział polskich stypendystów w koncercie w dniu święta patrona Starej Lubowli (św. Mikołaj), uczestnictwo słowackiej młodzieży w noworocznym koncercie w Pijalni Głównej w Krynicy, współpraca ze Stowarzyszeniem AMOS w programie stypendialnym⁶.

⁶ Te i pozostałe informacje na temat inicjatyw „Almanachu” rekonstruuje na podstawie lektury kolejnych zeszytów rocznika oraz dodatkowych informacji Bożeny Mściwujewskiej-Kruk i Ryszarda Kruka.

6. Źródła finansowania „Almanachu Muszyny”

Składają się na nie: środki własne rodziny Kruków, granty, jakie redakcja uzyskała m.in. z programu Mecenat Małopolski, ze Starostwa Nowosądeckiego, od Burmistrza Muszyny oraz z Funduszu Wyszehradzkiego. Nadto dodatkowym wsparciem są środki pozyskiwane z reklam. Dotąd prezentowano następujące instytucje: Casino Poland, PeKaO S.A., Odra Travel (Warszawa), Konspol Nowy Sącz, Bank Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych S.A., PKO BP (placówki w Krynicy, Nowym Sączu, Szczawnicy), PHU Rolbud s.c. (Muszyna), PPH Baritpol (Nowy Sącz), WAMKRAK sp. z o.o. (Muszyna), Muszynianka. Naturalna Woda Mineralna.

7. Kolportaż

„Almanach Muszyny” nie jest wprowadzony do ogólnopolskiego kolportażu. Jest natomiast dostępny w redakcji. Rozprowadza się go wśród zainteresowanych za dobrowolne wpłaty na Fundusz Stypendialny oraz na statutowe cele Biblioteki Publicznej w Muszynie. Egzemplarz obowiązkowy otrzymują biblioteki, m.in. Biblioteka Narodowa, Biblioteka Jagiellońska.

Podsumowanie

Czas na zamknięcie, czas na wnioski. „Almanach Muszyny” nie jest pismem naukowym, jak np. „Rocznik Sądecki”, posiadający wieloletnią tradycję, choć tekstów *par excellence* naukowych zawiera sporo. Drukują w nim bowiem oprócz zainteresowanych przeszłością hobbystów również pracownicy naukowci. Na łamy dopuszczany jest — jak wspomniałem — każdy tekst, który dotyczy Muszyny i regionu. Obejmują one wiele dziedzin życia z okręgu dawnego Państwa Muszyńskiego, także współczesnych. Nie dokonuje się w poszczególnych zeszytach różnicowania na działy, np. sprawy gospodarcze, kultura, literatura, sztuka czy sport. Teksty układają się jakby spontanicznie, czasem ogniskują się wokół określonych tematów, a więc wiersz Ziemianina znajdziemy np. koło artykułu na temat Nikifora czy kwestii Żydów muszyńskich, wiersze czy opowiadania rozsypane są po całych rocznikach. Nie jest to pismo lokalne w rozumieniu Mariana Gieruli⁷. Może tylko

⁷ Zob. M. Gierula, *Prasa lokalna*, [w:] *Słownik wiedzy o mediach*, red. E. Chudziński, Bielsko-Biała 2007, s. 134–148.

dwa pierwsze zeszyty mieszczą się w tej klasyfikacji, pozostałe natomiast noszą wyraźne znamiona wydawnictwa regionalnego⁸ o ambicjach podejmowania problematyki przygranicznej, pobliskiego Spisza, budowania mostów, przyjaznych kontaktów, zwłaszcza wśród młodzieży.

„Almanach Muszyny” nie jest związany z żadną opcją polityczną, żadną partią ani orientacją ideologiczną. W tym sensie jest pismem całkowicie niezależnym, nie ulegającym żadnym wpływom, czy sugestiom. Kieruje się zdrowym rozsądkiem, poszanowaniem cudzych poglądów i preferowanych przez redakcję wartości. Stara się podejmować wszystkie zagadnienia, jakie proponują autorzy, a które dotyczą tzw. małej ojczyzny. Na podkreślenie zasługują — wspomniane na wstępie, liczne inicjatywy społeczno-kulturalne, które spowodowały, że ze skromnego lokalnego rocznika pismo przerodziło się w poważny periodyk regionalny, a poprzez działania wychodzące bezpośrednio poza jego redagowanie przerodziło się wręcz w instytucję animującą życie społeczne i kulturalne. Szczególnie widoczne stało się to po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej. Redakcja nie angażuje się bezpośrednio w działania lokalnych władz, nie daje się wciągać w spory polityczne czy ideologiczne. Troszcząc się o sprawy regionu zachowuje postawę europejską.

W małym, urokliwym miasteczku nad Popradem wyrósł w ciągu 20 lat periodyk, który wyraźnie określił swoje miejsce na mapie czasopiśmiennictwa regionalnego, który — mimo skromnego podtytułu: „czyli co każdy wczasowicz, kuracjusz, gość i przyjaciel Muszyny wiedzieć powinien”, poprzez swoją zawartość trafić powinien nie tylko do sugerowanego tutaj odbiorcy. Muszą bowiem do niego sięgać również wszyscy ci, którzy interesują się naukowo Sądecką, różnymi aspektami doliny Popradu...

⁸ Zob. E. Chudziński, *Prasa regionalna i regionalistyczna*, [w:] *Słownik wiedzy o mediach...*, s. 126–133.